

מיומנויות קוגניטיביות

טבלה 1 - אוריינות לשונית

"אוריינות לשונית" היא היכולת להשתמש בשפה דבורה וכתובה למגוון מטרות חברתיות, לימודיות ואישיות. היא כוללת את היכולת להבין ולהעריך טקסטים דבורים וכתובים ולהתמצא בהם, לבטא מחשבות ורגשות, לנסח רעיונות ודעות ולהגן עליהם, להציג מידע בצורה בהירה ולכידה (קוהרנטית) ולנהל תקשורת איכותית עם אחרים. כל זאת בהתאמה לנסיבות ולקהל היעד ומתוך ידיעה של הלשון והיכרות עם אוצרותיה בזיקה למטען התרבותי והחברתי שהיא נושאת.

הבנת טקסטים דבורים וכתובים	
היכולת לאתר, להתמצא, לפרש ולמצות את המשמעויות של טקסטים דבורים וכתובים	
יכולת ליבה	פירוט
איתור מידע, פרשנות והיסק	<ul style="list-style-type: none"> להאזין לדברי אחרים תוך מעקב אחר רצף הדברים ובקשת הבהרות בהתאם לצורך. לקרוא באופן שוטף ומדויק. לאתר מידע גלוי ולאחזרו. להבין את מטרת הטקסט הדבור והכתוב. לזהות את הרעיונות המרכזיים ולדלות פרטים נדרשים בהתאם למטרות הקריאה וההאזנה. להבין מידע משתמע. להסיק מסקנות, להציע פרשנות על סמך הכתוב או הנאמר ולנקוט עמדה בנוגע אליהם. ליישם את הידע בהקשרים שונים.
מיזוג מידע	<ul style="list-style-type: none"> להבין את מטרות ההשוואה והמיזוג. להשוות ולמזג מידע ממקורות טקסטואליים שונים.
הערכה	<ul style="list-style-type: none"> לבחון באופן ביקורתי את הטקסט הדבור והכתוב (מבחינת הלשון והתוכן) ואת התאמתו להקשר. להשתמש בידע הלשוני ובידע על השיח (מבנה טקסט, סוגה, משלב וכיו"ב) כדי לזהות אמצעים סגנוניים ורטוריים ולהעריך את השפעתם על המידע הנמסר.
הפקת טקסטים כתובים ודבורים	
היכולת להשתמש במיומנויות לשוניות, קוגניטיביות ותקשורתיות כדי לבטא (בעל"פה ובכתב) מחשבות ורגשות, לנסח רעיונות ודעות, להסביר עמדות ותפיסות ולהגן עליהן, ולהציג מידע או תובנות בצורה ממוקדת, קוהרנטית, משכנעת ומותאמת לנסיבות, למטרות ולקהל היעד	
יכולת ליבה	פירוט
ייצוג משמעויות בכתב ובעל פה	<ul style="list-style-type: none"> להשתתף בשיחה או בדיון באופן המותאם למוסכמות השיח, למשלב הלשוני ולמטרות התקשורת. להציג בכתב ובעל פה מידע ורעיונות באופן בהיר, קולח וממוקד בהתאמה לנסיבות, למטרות ולנמענים. להגיב (בכתב או בע"פ) לטקסט דבור או כתוב בצורה בהירה, ומנומקת.

<ul style="list-style-type: none"> • לארגן טקסט דבור וכתוב באופן מקושר, רציף, לכיד (קוהרנטי) ומכוון מטרה בהתאמה לסוגה. • לייצר טקסט דבור וכתוב תקין מבחינה לשונית תוך הקפדה על המשלב הלשוני, ההולם את נסיבות התקשורת. 	בנייה וארגון של טקסט דבור או כתוב
<ul style="list-style-type: none"> • להציג טיעון כתוב או דבור מנומק תוך שימוש מושכל בידע לשוני ובידע על השיח (מבנה טקסט, סוגה, משלב, אמצעים רטוריים) ההולמים את המטרה ואת הסוגה. • להשתמש בידע לשוני ובידע על השיח כדי לשכנע את הנמען שתוכן הטקסט הדבור והכתוב הוא בעל ערך וראוי לתשומת לב. • לעמוד בפני קהל ולהציג מידע בצורה קולחת ומשכנעת. • לעשות שימוש מושכל במילים תוך הבנת כוחן הפוליטי, החברתי והמוסרי. 	הצגה ושכנוע

רשימת מקורות: המרכז הארצי לבחינות ולהערכה, משרד החינוך, ראמ"ה, (Ford (2013, OECD (2019).